

การวางแผนการบริหารจัดการขยะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ในชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา ในเขตพื้นที่หนองจอก
กรุงเทพมหานครเพื่อสร้างความยั่งยืน

Administrative Planning of Waste Management for
Environmental Development in the Phadungphan
Phatthana Community in the Nong Chok Area of
Bangkok to Create Sustainability

ภิราภรณ์ ก้อนคำ¹, จันทร์เพ็ญ ต้นสกุลอารี², อนุชมา ฐูปแก้ว³,
สมคิด ชัยโพธิ์น้อย⁴ และทศพร มะหะหมัด⁵

Piraporn konkhum¹, Chanphen Tonsakun-aree², Anuchama Toobkaew³,
Somkid Chaiponoi⁴ and Tosaporn Mahamud^{5*}

Received: April 23, 2024

Revised: September 20, 2024

Accepted: December 9, 2024

¹²³⁴คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹²³⁴Faculty of Business Administration, kasembundit University

¹(E-mail: piraporn.kon@kbu.ac.th) ²(E-mail: chanphen.ton@kbu.ac.th)

³(E-mail: Anuchama.too@kbu.ac.th) ⁴(E-mail: somkid.cha@kbu.ac.th)

⁵วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

⁵International College of Creative Entrepreneurship, Rajamangala
University of Technology Rattanakosin

⁵(E-mail: tosaporn.mah@rmutr.ac.th)

*Corresponding Author

บทคัดย่อ

การวางแผนการบริหารการจัดการขยะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผดุงพันธ์พัฒนา เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความยั่งยืนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ปัญหาหลักที่พบ คือ การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะและการจัดการขยะที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสำรวจ และวิเคราะห์วิธีการจัดการขยะในชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ ผลการศึกษาพบว่า การลดปริมาณขยะที่ต้นทาง การคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพ การใช้เชื้อขยะ และการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างความตระหนักรู้และการให้ความรู้ในชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการจัดการขยะ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะ ช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สรุปผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการรณรงค์และการให้ความรู้ การสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและรีไซเคิล รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสำคัญในการทำให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาการจัดการขยะในชุมชนอื่น ๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สิ่งแวดล้อม, การจัดการขยะ, ความยั่งยืน

Abstract

The planning and management of waste to improve the environment in the Phadungphan Phatthana in the Nong Chok area of Bangkok to create sustainability is crucial for achieving sustainability and enhancing the quality of life for residents. The primary issue identified is the increase in waste volume and improper waste management, which negatively impacts the environment, health, and the quality of life in the community. Therefore, this research aims to study effective waste management methods in the community and promote community participation in waste management and environmental development sustainability. This research is action-oriented, using methods to survey and analyze waste management practices in the Phadungphan Phatthana Community, including promoting community involvement. The study findings indicate that reducing waste at the source, efficient waste separation, recycling, and proper waste disposal are key factors for effective waste management. Additionally, raising awareness and educating the community, establishing a community committee for waste management, and encouraging public participation in all stages of waste management help the community engage in sustainable environmental development. The research results highlight that campaigns and education, creating incentives for waste separation and recycling, and promoting community involvement are essential for effective and sustainable waste management. The findings can serve as a model for developing

waste management in other communities and improving the quality of life and environmental sustainability.

Keywords: Environment, Waste Management, Sustainability

บทนำ

ปัญหาการจัดการขยะเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน การเพิ่มขึ้นของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขยะที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง เช่น การเกิดมลพิษทางน้ำและอากาศ การปนเปื้อนของดิน และการแพร่กระจายของโรคต่าง ๆ จากสัตว์พาหะที่อาศัยอยู่ในกองขยะ ปัญหานี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนด้วย ปี 2565 ประเทศไทยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 25.70 ล้านตัน หรือ 70,411 ตัน/วัน กระจายตัวตามภูมิภาคต่าง ๆ มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรปี พ.ศ. 2565 ของกรมการปกครอง เฉลี่ยเท่ากับ 1.07 กิโลกรัม/คน/วัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2565) และข้อมูลจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ระบุว่าในภาพรวมปริมาณขยะของกรุงเทพมหานครลดลงจากปริมาณขยะสูงสุดในรอบ 30 ปี จากเดิมในปี 2561 มีปริมาณ 10,700 ตัน/วัน ในปี 2562 เหลือ 10,500 ตัน/วัน ในปี 2563 เหลือ 9,500 ตัน/วัน และในช่วงสองไตรมาสแรกของปี 2564 เหลือ 8,800 ตัน/วัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร, 2565) จากปัญหาขยะที่ส่งผลกระทบต่อไม่ว่าจะเป็นปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี มลภาวะที่เป็นพิษ อันมีที่มาจากปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น และปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะ รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะโดยใช้แนวคิด 3R การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) โดยจัดทำ Roadmap จัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (วงศ์วรรัตน์ บุญวัฒน์

และเพชรรัตน์ไสยสมบัติ, 2562)

การจัดการขยะยังคงเป็นเรื่องที่ต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ แต่การปฏิบัติจริงยังคงมีช่องว่างที่ต้องการการปรับปรุง เช่น การขาดการแยกขยะที่ต้นทาง การขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอในการจัดเก็บและกำจัดขยะ รวมถึงการขาดความรู้และความตระหนักรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างถูกต้อง ปัจจุบันพื้นที่เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร กำลังเป็นเมืองขยาย มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นจำนวนมาก มีขยะที่ต้องจัดเก็บแล้วนำไปกำจัดถึงวันละประมาณ 133-150 ตัน รอบจัดเก็บจาก 2 รอบต่อวัน นโยบายโครงการส่งเสริมการลด และคัดแยกขยะที่ต้นทาง (Zero waste) กรุงเทพมหานครมุ่งเน้นการส่งเสริมชุมชนองค์กร สถานประกอบการ ลดและคัดแยกขยะมุ่งผลสำเร็จตามหลักการของเสียเหลือศูนย์ (Zero waste) ซึ่งสำนักงานเขตได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีการลดและคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิดมาใช้ประโยชน์ โดยแบ่งตามประเภทแหล่งกำเนิด (สำนักงานสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร, 2566)

ชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีทั้งหมด 206 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 980 คน แบ่งเป็น ชาย 480 คน หญิง 500 คน (สำรวจข้อมูลเมื่อ กันยายน 2565) นับถือศาสนาอิสลาม 80 % ปัญหาขยะในพื้นที่มีทั้งปัญหาขยะในครัวเรือน ปัญหาขยะทางเกิดจากการเกษตร ปัญหาขยะจากตลาดสด ปัญหาขยะจากผู้ประกอบการร้านค้า จากครัวเรือน รวมถึงปัญหาขยะที่เกิดจากชุมชนภายนอกที่นำมาทิ้งในเขตพื้นที่ จากปัญหาขยะดังกล่าว คณะกรรมการชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา จึงได้กำหนดพื้นที่ของสมาชิกคณะกรรมการเป็นบ้านนำร่องในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นต้นแบบและแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ภายใต้แนวทางชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

การวางแผนการบริหารจัดการขยะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ชุมชนสามารถจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การวางแผนดังกล่าว

ไม่เพียงแต่เป็นการลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดเท่านั้น แต่ยังเป็นการส่งเสริมการรีไซเคิล การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลืองอีกด้วย

สรุปประเด็นปัญหาการวิจัย คือ ต้องการการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัด ส่งเสริมการคัดแยกขยะ การรีไซเคิล และการนำกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนักรู้และให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้สามารถจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน

วิธีการศึกษา

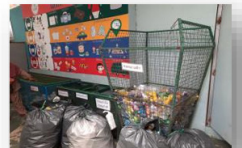
การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาการวางแผนการบริหารการจัดการขยะจากบ้านต้นแบบจะสะท้อนรูปแบบในการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน

1. ดำเนินการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในชุมชนเป้าหมายเกี่ยวกับปริมาณและประเภทของขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงวิธีการจัดการขยะในปัจจุบัน ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในชุมชน ความรู้และความตระหนักรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการขยะ
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อหาข้อบกพร่องและปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการขยะในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลจาก

การศึกษาวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

3. การจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะ

3.1 จัดศึกษาดูงานให้กับคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน ณ โรงเรียนลำต้นกล้วย เขตหนองจอก ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นต้นแบบในการจัดการขยะและชุมชนคอยูนิตัน เป็นชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมีกิจกรรม การคัดแยกขยะ ปูหมัก, Green cone, การทำสิ่งประดิษฐ์จากขยะ การรณรงค์การใช้ถุงผ้าในร้านค้าภายใต้ชื่อ “ถุงผ้าให้ยิ้ม” การนำวัสดุธรรมชาติมาทำเป็นภาชนะใส่อาหาร แทนการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก เป็นต้น

ภาพที่ 1 การศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนลำต้นกล้วย ชุมชนคอยูนิตัน

3.2 ใช้ข้อมูลและแนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะที่ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่การลดปริมาณขยะที่ต้นทาง การแยกขยะ การรีไซเคิล และการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี

3.3 จัดประชุมคัดกรอง และทบทวนแนวคิดการบริหารจัดการขยะในชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย การจัดการขยะชุมชนมีส่วนร่วมตามหลัก CBM (Community Based Solid Waste Management) ถ่ายทอดองค์ความรู้ การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง นำขยะมาใช้ประโยชน์ในระดับครัวเรือน โดยจัดกิจกรรมการคัดแยกขยะของผู้เข้าร่วม ถ่ายทอดองค์ความรู้ นวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภท

3.4 เสนอแนวทางการดำเนินการในเชิงปฏิบัติ ในการจัดการ

ขยะจากต้นทาง การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการ
จัดทำแผนผังบรรณารักษ์ให้ความรู้ในการคัดแยกขยะที่ถูกต้องและถูกวิธี ผ่านผู้นำ
ชุมชนในการให้ความรู้กับประชาชนของชุมชน

ภาพที่ 2 การจัดประชุมคณะกรรมการชุมชน ตัวแทนครัวเรือน

ตารางที่ 1 ผลสรุปจากการระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนและตัวแทน
ครัวเรือน

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1 บางครัวเรือนยังไม่คัดแยกขยะ	1. ขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดแยก 2. ขาดจิตสำนึก 3. ไม่มีภาชนะรองรับในการคัดแยกขยะ 4. ไม่มีคนมารับซื้อ	1. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้องค์ความรู้ในการจัดการแยกขยะให้แก่ชุมชน 2. ให้ผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาแหล่งที่รับซื้อ-ขาย ขยะ 3. สร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ
2. วิธีการจัดการขยะมูลฝอย แต่ละประเภทอย่างถูกต้อง	1. ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะแต่ละประเภท 2. ทำตามความเคยชิน	1. เพิ่มองค์ความรู้ในวิธีการการจัดการขยะอย่างจริงจัง 2. จัดทำบ้านต้นแบบเพื่อการจัดการขยะในครัวเรือน 3. รณรงค์การคัดแยกขยะ และการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้แนวทางหลักการของศาสนาอิสลาม

4. การทดสอบและประเมินผล

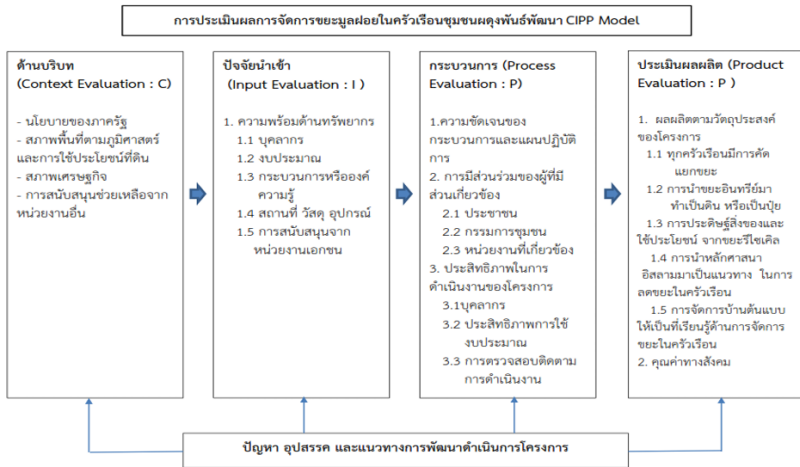
4.1 นำแผนการบริหารการจัดการขยะไปทดลองใช้ กับบ้านต้นแบบของชุมชน สถานที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ กรรมการชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา ได้มีมติเลือกบ้านในชุมชนที่จะเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ณ บ้านเลขที่ 60 หมู่ 7 เป็นบ้านของ คุณดิลก เดวีเลาะ ปัจจุบันมีตำแหน่งเป็น เลขานุการคณะกรรมการชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา และเป็นบ้านต้นแบบที่จัดทำโครงการปลูกผักปลอดสาร และเป็นสถานที่สอนศาสนาให้กับเยาวชน ของชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา เป็นระยะเวลาหนึ่งเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

ตารางที่ 2 การติดตามและการประเมินผล

การติดตามและประเมินผล	
หัวข้อประเมิน	ระยะเวลา
-ประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ	ก่อนถ่ายทอดองค์ความรู้
-ประเมินความรู้ความเข้าใจ หลังถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ	หลังถ่ายทอดองค์ความรู้
- ติดตามประเมินผลหลังการดำเนินการ	หลังการดำเนินการ 2 เดือน
- ร่วมติดตามประเมินผลหลังการดำเนินการ	หลังการดำเนินการ 3 เดือน
- ประเมินผลการดำเนินโครงการ ตาม CIPP Model	หลังจากการดำเนินโครงการ

4.2 เก็บข้อมูลและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบความสำเร็จและข้อบกพร่องของแผนการบริหารการจัดการขยะ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น

การประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา ตามแนวทางการประเมินผล CIPP Model ดังนี้

ภาพที่ 3 แนวทางการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนชุมชนผดุงพันธุ์พัฒนา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาและการทดลองใช้แผนการบริหารการจัดการขยะในชุมชนผดุงพันธุ์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ณ บ้านต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. รู้วิธีการจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1.1 การคัดแยกขยะตามหลัก 3R คือ การลดการใช้(Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และ การนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) และการแยกขยะ ได้ดังนี้

ขยะเปียก ขยะย่อยสลาย หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหารใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น ถึงขยะรองรับขยะมูลฝอยสลาย คือ

ถังสีเขียว

ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ และสามารถสร้างรายได้ คือ ขยะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษกระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะ อลูมิเนียม คือ ถังสีเหลือง

ขยะทั่วไป เช่น ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ขอบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเบื่อนเศษอาหาร โฟมเบื่อนอาหาร พอยล์เบื่อนอาหาร ขอบหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุเครื่องอุปโภคด้วยวิธีรีดความร้อน เป็นต้น ให้รวบรวมใส่ถุงมัด หรือ ใส่ถังสีน้ำเงิน รอการเก็บเพื่อไปทำลายต่อไป

ขยะอันตราย หรือ มูลฝอยอันตราย คือ มูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือมีองค์ประกอบของวัตถุ ได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

ภาพที่ 4 การคัดแยกขยะของบ้านต้นแบบในการจัดการขยะในครัวเรือน

1.2 การใช้ประโยชน์ของการคัดแยกขยะตามหลัก 3R

สามารถนำขยะรีไซเคิล มาประดิษฐ์ทำสิ่งของที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ การนำแก้วพลาสติกนำมาเพาะกล้าผักสวนครัว นำขวดน้ำมาทำเป็นรูปทรงต่างๆ เพื่อทำแจกันใส่ดอกไม้ ปลุกต้นไม้เพื่อการประดับ นำมาใส่น้ำยาซักผ้าที่เป็นผลผลิตของชุมชน และนอกจากนี้ยังนำถุงที่ได้จากการใส่ผลไม้มาทำที่ใส่สบู่วางล้างมือ เป็นต้น ตัวอย่างตามภาพที่ 5 ดังนี้

ภาพที่ 5 การใช้ประโยชน์ของการคัดแยกขยะตามหลัก 3R

1.3 การใช้ประโยชน์จากขยะเปียก ขยะย่อยสลาย หรือ มูลฝอยย่อยสลาย นำมาหมักเป็นดินอินทรีย์ปลูกผักสวนครัว และผักปลอดสาร ตัวอย่างตามภาพที่ 6 ดังนี้

ภาพที่ 6 การใช้ประโยชน์จากขยะเปียก ขยะย่อยสลาย

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 การเข้ามามีส่วนร่วม ในการรณรงค์ให้ความรู้การจัดการขยะในครัวเรือน ตามหลัก 3 R ที่สอดคล้องกับแนวทางศาสนาอิสลาม โดยการ

จัดทำเป็นแผ่นพับความรู้การคัดแยกขยะในครัวเรือน การประชาสัมพันธ์ ผ่านเสียงตามสายของชุมชน เป็นต้น ตัวอย่างตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 การให้ความรู้การจัดการขยะในครัวเรือน

2.2 การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้ผลการดำเนินการดังนี้

การจัดการขยะในครัวเรือน เป็นการจัดการขยะที่ต้นทาง และส่งผลให้ชุมชนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจการคัดแยกขยะ และการจัดการขยะแต่ละประเภทไปใช้ประโยชน์ ในครัวเรือนได้ ทำให้ปริมาณขยะลดลง สอดคล้องกับการระดมความคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไขที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม คือ

2.2.1 การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้ โดยการจัดทำเป็นแผ่นพับเกี่ยวกับการคัดแยกขยะในครัวเรือนของชุมชนผดุงพันธ์ แจกประชาชนในชุมชนให้มีความตระหนักในด้านการลดขยะ และการคัดแยกขยะ ตามหลัก 3R ได้อย่างถูกต้อง

2.2.2 การนำหลักศาสนาอิสลาม มาใช้เป็นแนวทางในการลดขยะและการรักษาสิ่งแวดล้อม สามารถทำเป็นกิจวัตรประจำวันได้ในทุกครัวเรือน ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐาน เช่น การทานอาหารให้หมด

3. บ้านต้นแบบการจัดการขยะในครัวเรือน

การจัดทำโครงการบ้านต้นแบบการจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้การจัดการขยะของชุมชน ซึ่งจะมีการ

จัดการขยะครบวงจรคัดแยกขยะตามหลัก 3R และ คัดแยกขยะตามประเภท และการนำไปใช้ประโยชน์ คือ

3.1 ขยะทั่วไป รวบรวมใส่ถุง ใส่ถัง เพื่อรอสำนักเขตมาจัดเก็บ เพื่อนำไปดำเนินการต่อ

3.2 ขยะเปียก หรือ ขยะอินทรีย์ รวบรวมเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ เศษกิ่งไม้ใบไม้ มาหมักทำดินอินทรีย์ เพื่อนำมาปลูกต้นไม้ ปลูกผักสวนครัวปลอดสาร ต่อไป

3.3 ขยะรีไซเคิล แยกเพื่อขายสร้างรายได้ คือ กระดาษ พลาสติก แก้ว อลูมิเนียม เป็นต้น

3.4 ขยะอันตราย รวบรวมใส่ถุงมัดแยกเก็บ เพื่อทางสำนักงานเขตมาจัดเก็บ แล้วนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป

2.3 การเข้ามามีส่วนร่วมการประเมินผลโครงการและการพัฒนา มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อผลการประเมินในการดำเนินโครงการ โดยมาจากตัวแทนครัวเรือน กรรมการชุมชน ของชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา ได้ผลการประเมินตาม CIPP Model ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินในการดำเนินโครงการของชุมชนผดุงพันธุ์พัฒนา ตาม CIPP Model

การประเมิน	ผลการประเมิน
1. การประเมิน สภาวะแวดล้อม (Context)	สภาพแวดล้อมทางพื้นที่ ของบ้านต้นแบบในการจัดการขยะในครัวเรือน มีความเหมาะสม ในการทำเป็นต้นแบบในการคัดแยกขยะและการนำขยะไปใช้ประโยชน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การประเมิน ปัจจัยนำเข้า (Input)	ชุมชนมีความพร้อมการดำเนินการโครงการโดยกรรมการชุมชน มีกระบวนการ การดำเนินการรณรงค์ให้ความรู้ เรื่องการคัดแยกขยะตามหลัก 3R การนำขยะ รีไซเคิลมาทำสิ่งประดิษฐ์ การแยกขยะเพื่อการสร้างรายได้ และมีการ ดำเนินการทำบ้านต้นแบบในการจัดการขยะในครัวเรือนครบตามแนวทาง 3R โดยได้รับ การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจาก โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต
3. การประเมิน กระบวนการ (Process)	ชุมชนมีกระบวนการในการจัดการขยะของชุมชน ณ บ้านต้นแบบ โดยแบ่ง ออกเป็นทั้งหมด 4 กิจกรรม ดังนี้ 1. การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน 2. การทำดินอินทรีย์จากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ไปไม่ 3. การนำขยะรีไซเคิล มาสร้างสิ่งประดิษฐ์ 4. การนำหลักศาสนาอิสลาม มาใช้เป็นแนวทางในการลดขยะ และการรักษา สิ่งแวดล้อม
4. การประเมินผล ผลิต (Product)	มีผลการดำเนินการตามกระบวนการ คือ 1. ประชาชนในชุมชน มีความรู้เรื่องการแยกขยะในครัวเรือนตามหลัก 3R 2. ลดการทิ้งขยะเปียก จากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ไปไม่ เนื่องจากมีการแยกทิ้ง ขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ 3. ได้ผลงานสิ่งประดิษฐ์ จากขยะรีไซเคิล 4. การนำแนวทางหลักศาสนาอิสลาม มาใช้ในการลดขยะในครัวเรือน เป็น หลักการที่สามารถทำเป็นกิจวัตรประจำวันได้ในทุกครัวเรือนซึ่งเป็นหลักการ พื้นฐาน

2.4 การเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการพัฒนา (Benefits)
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์คือการให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จาก
การพัฒนาโครงการ ได้แก่

2.4.1 ด้านสังคม มีการรวมกลุ่มการบริหารจัดการขยะเป็น
รูปธรรม ทำให้เกิดความรักใคร่ความสามัคคีในชุมชนเพิ่มมากขึ้น จากการทำ
กิจกรรมแยกขยะ และสิ่งประดิษฐ์จากขยะ

2.4.2 ด้านเศรษฐกิจ สร้างความตระหนัก เห็นคุณค่าของขยะ
โดยนำกลับมาใช้ใหม่ใช้ซ้ำตลอดจนการสร้างรายได้ให้คนในครอบครัว ชุมชน
สร้างงานสร้างอาชีพที่เกิดจากขยะเช่น การสร้างสิ่งประดิษฐ์ การรับซื้อและแยก
ขยะขาย เป็นต้น

2.4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ลดปัญหามลภาวะจากขยะ เนื่องจาก
สามารถ ลดมลภาวะจากกลิ่นเหม็นจากกองขยะ ลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค
ที่มาจากกองขยะที่เน่า และลดปัญหาการเผาขยะ

สรุปผล

การวางแผนการบริหารจัดการขยะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
ผดุงพันธ์พัฒนาในเขตพื้นที่หนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างความยั่งยืน
สรุปผลดังนี้

1. วิธีการจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

การจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มต้นจากการสร้าง
ความรู้และความเข้าใจให้กับประชาชน ถึงการลดปริมาณขยะที่ต้นทาง การคัด
แยกขยะที่ต้นทาง การรีไซเคิล และการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี รวมถึงการใช้
ประโยชน์จากขยะเพื่อการสร้างรายได้ และลดค่าใช้จ่าย ส่งผลทำให้ขยะใน
ชุมชนลดลง และเป็นชุมชนของเสียเหลือศูนย์ (Zero waste) โดยผ่านผล
สะท้อนจากบ้านต้นแบบในการจัดการขยะในครัวเรือน ได้ต่อไป

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการขยะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยการให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ในชุมชน รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อดูแลการจัดการขยะ เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการบ้านต้นแบบในการจัดการขยะในครัวเรือนและการนำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ในการลดขยะ เป็นหลักการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันของทุกครัวเรือน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะ ไม่เพียงช่วยให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างยั่งยืนอีกด้วย

การวางแผนการบริหารจัดการขยะในชุมชนผดุงพันธ์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ทำให้ช่วยลดปริมาณขยะ ตามหลัก 3R การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และ การนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) แต่ยังสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้การจัดการขยะในชุมชนมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น

อภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษา การวางแผนการบริหารจัดการขยะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนผดุงพันธ์พัฒนาในเขตพื้นที่หนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างความยั่งยืน อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. วิธีการจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

การจัดการขยะในชุมชนผดุงพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การลดปริมาณขยะที่ต้นทาง การคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพ การรีไซเคิลขยะ และการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ซึ่งผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าการ

ลดปริมาณขยะที่ต้นทาง

การลดปริมาณขยะที่ต้นทางจะช่วยให้ขยะในชุมชนลดลง กรมควบคุมมลพิษ (2563) ได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ตามหลัก 5 Rs ดังนี้ 1. การลด ปริมาณขยะ (Reduce) 2. การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) 3. การนำวัสดุที่ชำรุดมาซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repair) 4. การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การหลีกเลี่ยงวัสดุที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reject) Green Network (2019) ได้กล่าวถึง ลดการสร้างขยะด้วยแนวคิด 3R ลดใช้ นำกลับมาใช้ซ้ำ และรีไซเคิล และลดการสร้างขยะในชีวิตประจำวัน ใช้ถุงผ้า ตระกร้า เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้กระดาษทิชชู ใช้ ปิ่นโต หรือกล่องข้าวใส่อาหาร แทนการใส่กล่องโฟม ใช้กระติกน้ำ หรือขวดน้ำ แบบพกพา ที่สามารถ Refill ได้ แทนการซื้อน้ำดื่มที่บรรจุในขวดพลาสติกแบบ ใช้ครั้งเดียวทิ้ง ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของชิ้นเล็กหรือน้อยชิ้น เลือก ซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกทานอาหารที่ร้านแทนการใส่กล่อง กลับ หลีกเลี่ยงใช้วัสดุสิ้นเปลืองแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

การคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพ

การคัดแยกขยะ ถือเป็นหัวใจหลักในการลดปริมาณขยะเพราะการคัดแยกขยะ ทำให้ขยะถูกส่งต่อไปในกระบวนการกำจัดที่ถูกต้องได้ง่ายขึ้น ดังนั้น ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการจัดการและลดปริมาณขยะเพื่อสุขอนามัยของ ประชาชน และช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพมากที่สุด (กรมอนามัย, 2564) การให้ความรู้เรื่องการคัดแยก ขยะให้กับประชาชน ช่วยเพิ่มความถูกต้องในการคัดแยกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลัก 3R การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และ การนำกลับมา แปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) การคัดแยกขยะที่ถูกต้องช่วยให้การรีไซเคิลและการ กำจัดขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดภาระในการกำจัดขยะที่ไม่สามารถ รีไซเคิลได้และประเภทของขยะมูลฝอย (สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร

(2545) ข้อบังคับกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลของอาคาร สถานที่ และสถานบริการสาธารณสุข พ.ศ. 2545 ได้ จำแนกประเภทของขยะมูลฝอยไว้ 4 ประเภทดังนี้ ขยะมูลฝอยย่อยสลาย ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะมูลฝอยอันตราย ขยะมูลฝอยทั่วไป มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร (2565) ได้กล่าวถึง ขยะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท และคัดแยกทิ้งให้ ถูกถึง คือ 1. ขยะอินทรีย์ หรือ มูลฝอยย่อยสลาย ทั้งลง ถึงขยะสีเขียว 2.ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ ทั้งลง ถึงสีเหลือง 3.ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป ทั้งลง ถึงขยะสีน้ำเงิน และ 4.ขยะอันตราย หรือมูลฝอยอันตราย ทั้งลง ถึงขยะสีแดง นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง การแยกขยะดีต่อใจดีต่อโลก คือ ช่วยลดปริมาณขยะ การแยกขยะช่วยเพิ่มการรีไซเคิลและรีไซเคิล เหลือขยะที่ต้องกำจัดน้อยลง ขยะได้ถูกวิธี และเหมาะสมในแต่ละประเภทมากขึ้น ลดการปนเปื้อนกับดินที่ส่งผลต่อ สิ่งแวดล้อมได้

การรีไซเคิลขยะ

การรีไซเคิลขยะสามารถสร้างรายได้ และลดค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ขยะรีไซเคิลถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัด (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) การประหยัดงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย ในแต่ละปีรัฐบาลต้องเสีย ค่ากำจัดขยะมูลฝอยหลายล้านบาท หากมีการนำขยะมูลฝอยมารีไซเคิล นอกจากปริมาณขยะมูลฝอยจะลดลงแล้ว ยังช่วยประหยัดงบประมาณในการจัดการลงด้วยประหยัดพื้นที่รองรับและกำจัดขยะมูลฝอย การคัดแยกและนำกลับขยะรีไซเคิลกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ และใช้ซ้ำ (Recycling and Reuse) จะสามารถ ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดทิ้งได้ ซึ่งจะ ช่วยประหยัดพื้นที่ฝังกลบไปได้กว่า 1,500 ไร่ ก่อให้เกิดอาชีพและการจ้างงาน เช่น อาชีพการคัดแยกขยะ พ่อค้าคนกลางที่จะรวบรวมขยะบรรจุภัณฑ์ ผู้ผลิต และแปรรูปสินค้าจากวัสดุเหลือใช้ผู้จำหน่ายสินค้ารีไซเคิล นอกจากนี้ยังส่งผล ให้มีการจัดตั้งร้านรับซื้อของเก่าหรือโรงงานคัดแยกและแปรรูปเพิ่มขึ้น ก่อให้

เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นด้วย

การจัดระเบียบอย่างถูกวิธี

การจัดระเบียบอย่างถูกวิธี ช่วยให้การกำจัดขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และการใช้ประโยชน์จากขยะ กรมอนามัย (2564) จัดการขยะอย่างถูกวิธี ลดมลพิษ เพื่อชีวิตที่ยืนยาว ช่วยลดการแพร่เชื้อโรคและช่วยลดโลกร้อนได้

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการขยะในชุมชนหนองจอกประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะ ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินโครงการ การควบคุมและประเมินผล และการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ และมีความรับผิดชอบต่อการจัดการขยะในชุมชนของตนเอง สอดคล้องกับ ภิรติ ลิ้มภรณ์ (2554) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1.การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ตลอดจนการติดตามประเมินผล 2. การดำเนินงาน 3. การใช้บริการจากโครงการ 4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

3. การมีส่วนร่วมของผู้สอนศาสนาอิสลาม โดยการให้ความรู้การจัดการขยะด้วยการนำแนวทางหลักศาสนาอิสลาม มาใช้ในการลดขยะในครัวเรือน เป็นหลักการที่สามารถทำเป็นกิจวัตรประจำวันได้ในทุกครัวเรือนซึ่งเป็นหลักการพื้นฐาน สอดคล้องกับ กิตติยา โต๊ะทอง (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะของชุมชนในเขตเมือง กรณีสึกษา ชุมชนมัสยิด

สุวรรณภูมิ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะของชุมชนมีสยิดสุวรรณภูมิ จนได้รับรางวัลชุมชนต้นแบบด้านการจัดการขยะในเขตเมืองมี 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง 2) หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายชัดเจน ทำงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 3) วิธีการที่ใช้มีความหลากหลาย 4) ชาวชุมชนมีความสามัคคี นำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาประยุกต์ใช้ และ 5) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. การรณรงค์และให้ความรู้ ควรเพิ่มการรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ และการรีไซเคิลในทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้อง

2. การจัดการขยะรีไซเคิล ควรมีการสร้างศูนย์การรับซื้อขยะรีไซเคิล สร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและรีไซเคิล จัดโครงการสะสมแต้มแลกของรางวัล และสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและรีไซเคิลขยะ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินโครงการ การควบคุมและประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

4. พัฒนาโครงการบ้านต้นแบบเพิ่มเติม การสร้างบ้านต้นแบบในการจัดการขยะที่ครอบคลุมหลากหลายรูปแบบและครัวเรือน เช่น บ้านต้นแบบสำหรับการใช้ขยะในการทำปุ๋ย การใช้พลังงานจากขยะ หรือการสร้างสินค้าจากขยะรีไซเคิล จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนมีตัวอย่างที่ชัดเจนในการจัดการขยะที่บ้านของตนเอง

การวางแผนการบริหารจัดการขยะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผดุงพันธ์พัฒนา ที่ประสบความสำเร็จ สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการ

พัฒนาการจัดการขยะในชุมชนอื่น ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในการจัดการขยะ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. (2558). *คู่มือประชาชนการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี และเพิ่มมูลค่า*. ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2567, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER056/GENERAL/DATA0000/00000588.PDF>.

_____. (2563). *มาตรการและแนวทางปฏิบัติหลัก 5 Rs*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

_____. (2565). *รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2567, จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2023/04/pcdnew-2023-04-11_03-13-24_292638.pdf.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2563). *คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กรมอนามัย. (2564). *คู่มือประชาชนจัดการขยะอย่างถูกวิธีลดมลพิษเพื่อชีวิตที่ยั่งยืน*. ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2567, จาก https://env.anamai.moph.go.th/web-upload/11xc410600758f76a9b83604e779b2d1de5/202106/m_magazine/343/2676/file_download/6f3d87edbbfb39d247278209233eece9.pdf.

กิตติยา โต๊ะทอง. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะของชุมชนในเขตเมือง กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดสุวรรณภูมิเขตคลองสาน กรุงเทพฯ. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรีรับใช้สังคม*, 8 (1) 147-161 .

กริตี ลีภากรณ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
ในเขตควบคุมมลพิษ : กรณีศึกษาชุมชนมาบชูด อ.เมือง จ.ระยอง.
(การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).

มูลนิธิสืบคณะเสถียร (2565). แยกขยะก่อนทิ้ง ดีต่อใจ ดีต่อโลก. ค้นเมื่อ 16
มกราคม 2567, จาก [https://www.seub.or.th/blogging/
knowledge/waste-recycle/](https://www.seub.or.th/blogging/knowledge/waste-recycle/)

วงศ์วรรณ บุญวัฒน์ และ เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ. (2562). การนํานโยบายการ
จัดการขยะขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไป
ปฏิบัติ. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 15(3), 147-160.

สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร. (2545). ข้อบังคับกรุงเทพมหานคร ว่าด้วย
หลักเกณฑ์ การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของอาคาร สถานที่
และสถานบริการสาธารณสุข พ.ศ. 2545. ค้นเมื่อ 16 มกราคม
2567, จาก [https://webportal.bangkok.go.th/upload/
user/00000231/data/law/4.11.pdf](https://webportal.bangkok.go.th/upload/user/00000231/data/law/4.11.pdf).

_____. (2565). การจัดการขยะในกรุงเทพมหานคร. ค้นเมื่อ 16 มกราคม
2567, จาก [https://webportal.bangkok.go.th/public/user_
files_editor/231/Doc_Website/AnnualReport/
AnnualReport2022.pdf](https://webportal.bangkok.go.th/public/user_files_editor/231/Doc_Website/AnnualReport/AnnualReport2022.pdf).

สำนักงานสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร. (2566). กทม.ขึ้นนโยบายจัดการขยะ
ต้นทางสามารถลดขยะได้จริง. ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2567, จาก
[https://webportal.bangkok.go.th/environmentbma/page/
sub/6671/0/4/info/347887/](https://webportal.bangkok.go.th/environmentbma/page/sub/6671/0/4/info/347887/).

Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the
American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.

- Brown, C., Jones, S., & Taylor, P. (2017). Public Health and Waste Management: A Critical Review. *Public Health Review*, 34(1), 100-115.
- Brundtland Commission. (1987). *Our common future*. Oxford : University Press.
- Gibbs, D., et al. (2001). The Role of Waste Management in Sustainable Development. *Journal of Environmental Management*, 63(3), 273-285.
- Green, D. (2018). Environmental Impacts of Improper Waste Disposal. *Environmental Health Perspectives*, 126(4), 640-652.
- Green Network. (2019). ลดการสร้างขยะด้วยแนวคิด 3R ลดใช้นำกลับมาใช้ซ้ำ และรีไซเคิล. ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2567, จาก <https://www.greennetworkthailand.com/>
- Johnson, M. (2019). Resource Efficiency and Waste Minimization. *Sustainable Development Journal*, 12(2), 89-102.
- Jones, L., & Taylor, S. (2019). Policies and Incentives for Waste Management Improvement. *Policy and Planning Journal*, 16(4), 203-219.
- Lee, S., Kim, H., & Park, J. (2021). Community Engagement in Waste Management: A Case Study. *Journal of Community Development*, 23(1), 45-58.
- Smith, J., Brown, A., & Lee, R. (2020). Effective Waste Management Strategies for Sustainable Communities. *Journal of Environmental Management*, 45(3), 205-217.
- Tchobanoglous, G., & Kreith, F. (2002). *Handbook of Solid Waste Management*. New York: McGraw-Hill.

Wilson, D. C., et al. (2012). *Waste Management and Resource Recovery*. New York: Routledge.

Zabaniotou, A., & Kassinos, D. (2003). The Role of Zero Waste Strategies in Sustainable Development. *Waste Management Journal*, 23(8), 751-761.